

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра гігієни тварин і харчових продуктів ім. професора А.К. Скороходька

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет ветеринарної медицини
4 червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ГРУМІНГА»**

(вибіркова за уподобанням студента)

Факультет
Розробник:

Ветеринарної медицини
доцент, к.вет.н. Соломон В.В.

Київ – 2025

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи грумінга» є важливою складовою професійної підготовки фахівців у галузі ветеринарної медицини, зоотехнії, кінології та догляду за домашніми тваринами. Вона спрямована на формування теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для здійснення професійного догляду за зовнішнім виглядом тварин, відповідно до сучасних стандартів. Вивчення дисципліни базується на міждисциплінарному підході, що поєднує елементи анатомії, фізіології, гігієни, етики поводження з тваринами та ветеринарної профілактики. У рамках курсу розглядаються теоретичні основи грумінгу, класифікація типів шерстного покриву та його вплив на технології догляду, методи гігієнічних процедур (купання, сушіння, розчісування, стрижка, тримінг, чистка вух, зубів, очей та обрізання кігтів), правила використання грумерського обладнання та інструментів. Особлива увага приділяється вивченню особливостей догляду за тваринами залежно від породи, віку, фізіологічного стану та поведінкових реакцій. Особливий акцент зроблено на питаннях профілактики захворювань шкіри та шерстного покриву, виявлення патологічних змін під час грумінгу, дотримання санітарно-епідеміологічних норм, а також правильній взаємодії з тваринами з урахуванням принципів стрес-мінімізації та добробуту. Здобуті знання та навички можуть бути реалізовані у професійній діяльності як у ветеринарній практиці, так і в умовах зоотехнічного обслуговування, роботи у зоосалонах, притулках, племінних розплідниках тощо. Вивчення дисципліни закладає основу для подальшого професійного зростання у сфері зоосервісу, а також є передумовою для якісного та гуманного обслуговування тварин з урахуванням їхніх фізіологічних особливостей та поведінки.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Бакалавр, магістр
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова за уподобанням студента
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	залік
Показники навчальної дисципліни для денної форми здобуття вищої освіти	
	Форма здобуття вищої освіти
	денна
Курс (рік підготовки)	2025/2026
Семестр	7
Лекційні заняття	15 год
Практичні заняття	15 год
Самостійна робота	90
Навчальна практика	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни є сформувати у здобувачів освіти базові теоретичні знання та практичні навички з догляду за зовнішнім виглядом тварин, зокрема дрібних домашніх тварин, відповідно до їхніх біологічних особливостей, гігієнічних норм і порідних стандартів.

Дисципліна спрямована на розуміння значення грумінгу для збереження здоров'я тварин, профілактики захворювань шкіри та шерстного покриву; оволодіння техніками гігієнічного та естетичного догляду; формування навичок використання спеціального інструменту та обладнання; виховання етичного ставлення до тварин і врахування принципів їх благополуччя під час догляду; інтеграція знань у сферу практичного зоосервісу.

У перспективі – підготовка фахівця, здатного забезпечити належний догляд за тваринами у ветеринарній практиці, племінному розведенні, зоосалонах, притулках або приватних господарствах.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності

СК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.

СК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарно обумовленого утримання тварин.

СК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

Компетенції першого дня

1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.
4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.
5. Ефективно спілкуватися із власниками тварин, громадськістю, колегами за професією та відповідними органами, використовуючи мову, що є прийнятною для відповідної аудиторії, і дотримуватись принципів повної поваги до конфіденційності та приватності.
8. Ефективно працювати в складі поліпрофільної команди під час надання ветеринарних послуг та визнавати внесок усіх членів команди
9. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.
12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.
13. Демонструвати здатність розпізнавати особисті та професійні можливості і знати, як звернутися за професійною порадою, допомогою та підтримкою, коли це необхідно.
14. Демонструвати прихильність до навчання впродовж всього життя особистого удосконалення та професійного розвитку. Це включає в себе реєстрацію та рефлексію професійного досвіду, а також вжиття заходів для покращення професіоналізму та компетентності.

15. Регулярно брати участь у процесах самоаналізу та оцінювання з боку колег з метою підвищення ефективності власної роботи і роботи всього колективу.
16. Отримувати точну та об'єктивну історію окремої тварини або групи тварин, а також їх утримання та стану навколишнього середовища.
21. Оцінювати фізичний стан, благополуччя та стан годівлі тварини або групи тварин та консультувати власника тварин щодо принципів утримання, годівлі, відтворення, продуктивних якостей, добробуту, індивідуального здоров'я, здоров'я стада та громадського здоров'я.
23. Чітко комунікувати та співпрацювати з діагностичними установами, включаючи надання ними відповідних результатів для формування історії хвороби відповідного пацієнта.
25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.
28. Повідомляти про підозрювані побічні реакції у тварин через відповідні органи
30. Належним чином виконувати асептичні процедури.
32. Оцінювати стан больової реакції тварини, управляти болем та запобігати завчасно тварині болю.
38. Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	тижні	Кількість годин				
		усього	л	практ	інд	с.р.
Модуль 1. Грумінг як основа профілактики хвороб						
Тема 1. Вступ до грумінгу. Історія розвитку грумінгу. Основні поняття та класифікація процедур. Роль грумера у системі догляду за тваринами.	1-2	16	2	2		12
Тема 2. Анатомо-фізіологічні основи шкіри та шерстного покриву. Будова шкіри, типи шерсті. Особливості терморегуляції через шкіру.	3-4	16	2	2		12
Тема 3. Грумінг як інструмент гігієни та профілактики захворювань. Виявлення патологій шкіри під час догляду. Профілактичні заходи через регулярний грумінг.	5-6	15	2	2		11
Тема 4. Засоби та інструменти для грумінгу. Вимоги до стерильності та безпеки. Дезінфекція інструментів. Технологія грумінгових процедур (купання, сушіння, розчісування, вичісування підшерстя, стрижка, тримінг, грумінг лап і хвоста, чистка вух, очей, обрізання кігтів.	7-8	15	2	2		11
Разом за модулем 1		62	8	8	-	46
Модуль 2. Організація робочого місця та зоопсихологія						
Тема 5. Поведінка тварин під час грумінгу. Основи стрес-мінімізації (психологічні аспекти роботи з твариною, методи фіксації, безпечна робота з агресивними або тривожними	9-10	15	2	2		11

тваринами).						
Тема 6. Породні стандарти та специфіка естетичного грумінгу (основи екстер'єру, виставковий грумінг, особливості догляду за декоративними породами).	11-12	15	2	2		11
Тема 7. Організація робочого місця грумера. Санітарні та правові вимоги: робочий простір, інструментарій; дотримання ветеринарно-санітарних норм; етичні та правові аспекти діяльності грумера).	13-14	15	2	2		11
Тема 8. Організація салону для грумінгу (правові аспекти, зонування території, облаштування робочих місць).	15	14	1	1		11
Разом за модулем 2		58	7	7	-	44
Усього годин		120	15	15	-	90

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість, год
1	Вступ до грумінгу. Історія розвитку грумінгу. Основні поняття та класифікація процедур. Роль грумера у системі догляду за тваринами.	2
2	Анатомо-фізіологічні основи шкіри та шерстного покриву. Будова шкіри, типи шерсті. Особливості терморегуляції через шкіру.	2
3	Грумінг як інструмент гігієни та профілактики захворювань. Виявлення патологій шкіри під час догляду. Профілактичні заходи через регулярний грумінг.	2
4	Засоби та інструменти для грумінгу. Вимоги до стерильності та безпеки. Дезінфекція інструментів. Технологія грумінгових процедур (купання, сушіння, розчісування, вичісування підшерстя, стрижка, тримінг, грумінг лап і хвоста, чистка вух, очей, обрізання кігтів.	2
5	Поведінка тварин під час грумінгу. Основи стрес-мінімізації (психологічні аспекти роботи з твариною, методи фіксації, безпечна робота з агресивними або тривожними тваринами).	2
6	Породні стандарти та специфіка естетичного грумінгу (основи екстер'єру, виставковий грумінг, особливості догляду за декоративними породами).	2
7	Організація робочого місця грумера. Санітарні та правові вимоги: робочий простір, інструментарій; дотримання ветеринарно-санітарних норм; етичні та правові аспекти діяльності грумера).	2
8	Організація салону для грумінгу (правові аспекти, зонування території, облаштування робочих місць).	1

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Огляд інструментів грумера. Правила їх використання та дезінфекції. Практична робота з гребінцями, ножицями, машинками тощо.	2
2	Визначення типу шерсті тварини та вибір відповідної техніки грумінгу. Робота з різними породами (макети або реальні тварини). Оцінка стану шкіри та шерсті. Виявлення патологій. Візуальна та пальпаторна діагностика.	2

3	Навички розчісування, вичісування підшерстя та зняття ковтунів. Вивчення технік за допомогою манекенів або тварин.	2
4	Практика купання та сушіння тварини. Вибір шампунів, кондиціонерів. Сушіння з урахуванням типу шерсті.	2
5	Стрижка та тримінг шерсті. Основи гігієнічної стрижки. Техніка тримінгу (на манекенах або підготовлених тваринах).	2
6	Гігієнічні процедури: чищення вух, очей, обрізання кігтів. Навички безпечного проведення процедур.	2
7	Поведінкові реакції тварин. Тренування навичок фіксації. Робота в парах: фіксація + грумінг. Методи зниження тривожності.	2
8	Складання плану грумінгу для тварини (портфоліо-грумінг). Індивідуальне завдання з розробкою плану догляду для певної породи/пацієнта.	1

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість, год
1	Основні захворювання шкіри та шерсті, які може виявити грумер під час догляду. Роль грумера у ранньому виявленні дерматологічних проблем. Алгоритм дій у разі підозри на патологію	10
2	Психологічні особливості поведінки тварин під час грумінгу та методи їх заспокоєння. Вплив стресу на поведінку. Методи адаптації, фіксації та роботи з агресивними тваринами	10
3	Порівняльний аналіз професійних засобів для купання та догляду за шерстю (шампуні, кондиціонери, спреї). Види засобів, їх склад, призначення. Рекомендації щодо вибору для різних типів шерсті.	10
4	Етапи виставкового грумінгу для окремих порід (на прикладі, наприклад, пуделя, шнауцера або мейн-куна). Підготовка шерсті до показу. Вимоги до породних стандартів.	10
5	Грумінг як інструмент забезпечення благополуччя тварин: етичні та зоозахисні аспекти. Значення догляду з погляду гуманного ставлення. Аналіз проблем зловживань і неетичних практик.	10
6	Організація робочого місця грумера: вимоги до безпеки, санітарії та ергономіки. Облаштування грумерського кабінету. Вентиляція, освітлення, стерилізація інструментів.	10
7	Міжнародні стандарти грумінгу: порівняння вимог у різних країнах (Fédération Cynologique Internationale, AKC тощо). Системи оцінювання. Відмінності у підходах.	10
8	Складання індивідуального плану догляду (грумінг-картки) для конкретної породи або тварини. Визначення частоти процедур. Урахування віку, стану здоров'я, породи.	10
9	Професія грумера: освітні траєкторії, сертифікація та перспективи працевлаштування. Аналіз ринку праці. Професійні курси та асоціації грумерів.	10

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання: усне опитування, тестування, захист рефератів.

7. Методи навчання: використання практичних завдань, навчання через дискусії. Під час вивчення дисципліни використовуються нормативні документи, наочне обладнання, комп'ютерні програми, ситуаційні завдання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Грумінг як основа профілактики хвороб		
Лабораторна робота 1.	Знати анатомо-фізіологічні особливості шкірного і шерстного покриву тварин (собак і котів); класифікацію типів шерсті та особливості догляду за нею; основи санітарії, дезінфекції та безпеки праці в грумерському середовищі. Вміти виявляти ознаки шкірних і паразитарних захворювань під час догляду; складати індивідуальні плани догляду за шерстю та шкірою (грумінг-карти). Застосовувати методики гігієнічного грумінгу на практиці; знання про грумінг як компонент добробуту та гуманного утримання тварин. Порівнювати та аналізувати: різні техніки грумінгу відповідно до породи, призначення (домашнє утримання, виставка, ветеринарний догляд); інструменти та косметичні засоби для грумінгу з точки зору ефективності, безпечності та застосування;	8
Лабораторна робота 2.		8
Лабораторна робота 3.		8
Лабораторна робота 4.		8
Лабораторна робота 5.		8
Лабораторна робота 6.		8
Лабораторна робота 7.		8
Лабораторна робота 8.		8
Самостійна робота 1.		6
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Організація робочого місця та зоопсихологія		
Лабораторна робота 9.	Знати основні інструменти та засоби для грумінгу, їх призначення; етапи гігієнічного, модельного та виставкового грумінгу; стандарти догляду за тваринами різних порід згідно з міжнародними класифікаціями (АКС, FCI тощо); Вміти підбирати інструменти та засоби відповідно до типу шерсті й потреб тварини; проводити базові процедури грумінгу: розчісування, купання, сушіння, стрижка; правильно фіксувати тварину та забезпечувати мінімізацію стресу під час процедур; Застосовувати етичні принципи	8
Лабораторна робота 10.		8
Лабораторна робота 11.		8
Лабораторна робота 12.		8
Лабораторна робота 13.		8
Лабораторна робота 14.		8
Лабораторна робота 15.		8
Самостійна робота 2.		6

	поводження з тваринами під час догляду; протоколи профілактичного догляду за шерстю як частину комплексного ветеринарного спостереження; Порівнювати та аналізувати поведінкові реакції тварин до, під час і після грумінгу та їх вплив на загальний стан; вимоги до зовнішнього вигляду тварини за міжнародними грумерськими стандартами.	
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{залік}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90 – 100	відмінно	зараховано
74 – 89	добре	
60 – 73	задовільно	
0 – 59	незадовільно	не зараховано

8.3. Політика оцінювання

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Студент повинен здавати усі роботи в заплановані терміни до закінчення вивчення поточного модуля. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модульної контрольної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) і дозволяється в термін до закінчення наступного модуля).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування, використання мобільних девайсів, додаткової літератури під час модульних контрольних робіт, заліків та екзаменів заборонено. Самостійні роботи та реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування лекційних та лабораторних занять є обов'язковим для всіх студентів. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись згідно з індивідуальним навчальним планом, затвердженим у визначеному порядку. Пропущені лекції, після їх опрацювання здобувачем вищої освіти, відпрацьовуються у вигляді співбесіди з викладачем або в он-лайн формі. Пропущені лабораторні заняття відпрацьовуються студентами в лабораторії кафедри.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Основи грумінгу»: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2190>
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);

10. Рекомендовані джерела інформації

1. **Загальна гігієна тварин.** Навчальний посібник / Захаренко М.О., Засєкін Д.А., Поляковський В.М., Михальська В.М. Київ: НУБіП України, 2024. 252 с.

2. Утримання і гігієна тварин. **Вимоги до води, водопостачання та водовідведення тваринницьких підприємств.** Навчальний посібник. Частина V. / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Михальська В.М., Чепіль Л.В., Шевченко Л.В., Курбатова І.М. Київ. ФОП Ямчинський О., 2023. 536 с.
3. Verplank, M. (2023). *Notes from the Grooming Table (2nd ed.)*. Paragon School of Pet Grooming (Універсальний професійний довідник із грумінгу понад 200 порід собак і котів).
4. Bonham, M.H. (2022). *Dog Grooming For Dummies (2nd ed.)*. For Dummies (Сучасний вступ до базових технік догляду, рекомендовано для початківців і студентів).
5. Murphy, J. (2021). *Dog Grooming Simplified: A Step-by-Step Guide to Basic Pet Grooming for the Home Groomer*. Jodi Murphy Grooming Publications (Візуально доступне ілюстроване керівництво з кольоровими схемами грумінгу).
6. Verplank, M. (2021). *Theory of Five: A Working Guide for the Grooming Professional (Rev. ed.)*. White Dog Enterprises (Методичний підхід до побудови універсальних стрижок за п'ятьма орієнтирами).
7. McGrath, P. (2020). *DIY Dog Grooming: Step by Step Book Guide on Proper Hygiene for Dog*. Independently published (Основи гігієнічного грумінгу, включаючи домашні техніки та інструменти).
6. Pratschke, K. M., & Hall, C. A. (2022). *Grooming-related concerns among companion animals in shelters: A retrospective review*. *Frontiers in Veterinary Science*, 9, 854321. (Аналіз гігієнічних проблем (матування шерсті) серед тварин у притулках).
7. Hall, C. A., & Mullan, S. M. (2022). *Barriers to and facilitators of pet grooming in home environments: A survey study*. *Frontiers in Veterinary Science*, 9, 853019 (Дослідження впливу грумінгу на добробут тварин у домашніх умовах).
8. Kovács, D., & Horváth, I. (2021). *The role of animal grooming in preventive veterinary medicine*. *Veterinary Medicine Journal*, 66(2), 95–101 (Теоретичний огляд ролі грумінгу як профілактичного засобу).
9. Баришполець, О. І. (2023). *Гігієнічний догляд за дрібними домашніми тваринами: Методичні рекомендації*. Київ: УВМ.
10. Литвиненко, Т. М., & Кондратюк, В. С. (2024). *Основи професійного грумінгу: Навчальний посібник*. Харків: ВФА.

Інтернет-джерела

1. **National Dog Groomers Association of America (NDGAA)** <https://www.ndgaa.com> – Професійна організація грумерів США. Курси, стандарти порід, сертифікація, статті про техніки грумінгу.
2. **International Professional Groomers, Inc. (IPG)** <https://www.ipgicmg.com> – Міжнародна сертифікація та навчальні програми для грумерів. Опис рівнів кваліфікації.
3. **American Kennel Club (AKC) – Grooming** <https://www.akc.org/dog-grooming/> – Відомості про догляд за породами, поради з купання, вичісування шерсті тощо.
4. **PetGroomer.com** <https://www.petgroomer.com> – Форум, бібліотека статей, поради для студентів, вакансії у сфері грумінгу, огляди інструментів.
6. **YouTube – Grooming Education by Wahl, Andis, PetEdge** <https://www.youtube.com>, пошук: *dog grooming tutorial, Wahl grooming, Andis pet grooming* – Відеоуроки з грумінгу різних порід та технік від виробників професійного обладнання.
7. **Coursera Udemy – Dog Grooming Courses** <https://www.udemy.com/topic/dog-grooming/> <https://www.coursera.org> (онлайн-курси, що включають лекції, відео та практичні завдання).
8. **Veterinary Hub (VetHub.ua)** <https://vethub.ua> (Освітній український портал для ветеринарів).
9. **ЗооБлог Petchoice або MasterZoo** <https://masterzoo.ua/blog/> <https://petchoice.ua/blog/> – Популярні блоги з базовими порадами щодо грумінгу котів і собак.